

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ มากมาย การเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่มีหลักการและมีวิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันเพราะทำให้ครูมีบทบาทเป็นครูปฏิบัติการณ์ในห้องเรียน และในขณะเดียวกันก็เป็นนักวิจัยที่ทำหน้าที่ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาในห้องเรียนได้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 1)

นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ยังให้ความสำคัญต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและกำหนดให้สถานศึกษาตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการในหมวด 4 โดยวางหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่าให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ในมาตรา 24(5) ระบุไว้ว่าสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถในการทำวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และในมาตรา 30 ระบุว่าให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11-14)

จากความสำคัญดังกล่าวส่งผลให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครู ครูจึงจำเป็นต้องมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตรและพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพ ซึ่งการที่ครูจะพัฒนาคน และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องมีบทบาท 3 ประการ คือ 1) ครูในฐานะผู้สอน 2) ครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร 3) ครูในฐานะนักวิจัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาคือบทบาทของนักวิจัยนั่นเอง (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 8) ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนนั้นไพจิตร สดวกกรม, และศิริกาญจน์ โกสุม (2545, หน้า 4) กล่าวว่ากระบวนการในการแก้ปัญหา หรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อในชั้นเรียนที่ครูรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุของปัญหาแล้วหาวิธีแก้ไขหรือพัฒนาที่น่าเชื่อถือได้ เช่น การสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู

และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

ในปัจจุบันหน่วยงานทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน โดยจัดอบรมครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาซึ่งถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแล้วสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมาบ้างแล้ว แต่ผลสะท้อนกลับสู่สถานศึกษานั้นยังเกิดความล้มเหลวหรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นเป็นรูปธรรมบ้างก็จากการทำผลงานอาจารย์ 3 ของครูส่วนหนึ่งเท่านั้น (มนัส ไชยศักดิ์, 2544, หน้า 53) ซึ่งสาเหตุของการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ประสบผลสำเร็จนั้น สุวิมล ว่องวาณิช (2544, หน้า 4) กล่าวว่า เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน ครูมีภาระงานที่รับผิดชอบมาก และขาดเอกสารตำราที่จะศึกษาหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2545, หน้า 4) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนส่วนใหญ่เกิดจากครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูไม่ตระหนักในความสำคัญของงานวิจัย ครูมองเห็นว่างานวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ขาดแนวทาง หรือผู้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่มีเอกสารตัวอย่างที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน และครูไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพราะแย่งงานวิจัยออกจากการเรียนการสอน

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 2-3) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันพบว่าครูมีการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อยอาจเนื่องมาจากการวิจัยเป็นสิ่งที่ครูมองว่าเป็นเรื่องยาก ไม่สามารถทำได้ ครูขาดความรู้เรื่องการทำวิจัย ไม่เคยทำกรวิจัย ไม่มีเวลาทำการวิจัยหรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่ครูสังกัดอยู่ แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้วการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การวิจัยในชั้นเรียน” นั้นไม่ใช่สิ่งที่แปลกแยกไปจากบทบาทหน้าที่ที่ครูปฏิบัติอยู่ ครูเป็นบุคคลที่ทำกรวิจัยในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยคือครูปฏิบัติการสอน ดังนั้นครูปฏิบัติการสอนจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งทำให้ครูได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเอง สามารถแก้ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์ เพราะครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและเข้าใจสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริง และจากการวิจัยของบัญชา อึ้งสกุล (2541, หน้า 59) ได้กล่าวว่าปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่มองข้ามกรวิจัย หรือผู้บริหารสถานศึกษา คิดว่าเสียเวลาไปกับการวิจัยในสิ่งที่รู้แล้ว ใช้เวลาในการศึกษาผลนานเกินไป การกำหนดทิศทาง การวิจัยยังไม่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการวิจัย รวมทั้งขาดเทคนิควิธีการ และการให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิจัยในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา เต่าทอง (2542, หน้า 200) ซึ่งพบว่าปัญหาเกิดจากสถานศึกษาขาดบุคลากร

ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและขาดการส่งเสริมแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศและการวิจัยในชั้นเรียนให้มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ความจำเป็นในการวิจัยในชั้นเรียนจะมีมากขึ้น แต่ในปัจจุบันพบสภาพและปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนหลายประการคือ 1) ปริมาณการวิจัยในโรงเรียนมีจำนวนน้อยและการวิจัยส่วนมากเน้นไปทางการขอเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งให้สูงขึ้น การวิจัยเพื่อนำผลมาใช้ปฏิบัติอย่างแท้จริงยังมีน้อย 2) บุคลากรส่วนมากคิดว่าการวิจัยเป็นสิ่งที่ปฏิบัติในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานยังไม่มีควมจำเป็นเพราะการวิจัยเป็นเรื่องของนักวิชาการไม่ใช่สำหรับนักปฏิบัติ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวนมากคิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องยาก มีขั้นตอนและมีระเบียบวิธีมาก ไม่มีเวลาวิจัย เนื่องจากงานปฏิบัติปกติก็มีมากอยู่แล้วและคิดว่าการวิจัยไม่ค่อยมีประโยชน์และไม่คุ้มค่ากับการทำ 4) ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยจึงไม่กล้าทำ 5) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพในการวิจัยขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ การให้คำแนะนำช่วยเหลือ ขาดการเผยแพร่และการให้การยกย่องแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 134-135) และพลังใจ ชันทองคำ (2550, หน้า 2-3) กล่าวว่า จากการดำเนินโครงการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนให้แก่ครูผู้สอนและผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีพบปัญหาการดำเนินงานวิจัยหลายประการ ดังนี้ 1) การสร้างเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) การใช้ข้อมูลและการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องและเหมาะสม 3) การเขียนรายงานวิจัย ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเกิดจากปัญหาใหญ่ๆ 2 ประการ คือ 1) การนิเทศติดตามและการแนะนำช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์ขาดการต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ขาดรูปแบบแนวทางในการนิเทศติดตามแนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้การวิจัยของครูไม่พัฒนาเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากงานครูเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน้าที่ของครูนอกเหนือจากการสอนแล้ว ยังต้องคิดค้นหาแนวทางใหม่ๆที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน และนำผลที่ได้จากการสืบค้นแนวทางเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพครู (สุวิมล ว่องวานิช, 2544, หน้า 5)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาการมีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาด้านต่างๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องทำให้บุคลากรในโรงเรียน

ได้ตระหนักและให้ความสำคัญทั้งงานวิชาการงานวิจัย ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าความรู้อยู่เสมอ (สงบ ประเสริฐพันธุ์, 2543, หน้า 90) และการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ในด้านการสร้างบรรยากาศในการทำวิจัย การให้ความรู้ด้านการวิจัย การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย การพัฒนาบุคลากร การประชาสัมพันธ์งานด้านการทำวิจัย การจัดหางบประมาณในการทำวิจัย การเผยแพร่ และการยกย่องชมเชยเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรที่ทำวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับ จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส (2543, หน้า 68) ซึ่งกล่าวว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมงบประมาณ ทรัพยากร วัสดุข้อมูล จัดห้องสมุด ศูนย์วิชาการเพื่อการค้นคว้า การพัฒนาบุคลากร การศึกษาคูงาน การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการให้กำลังใจ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนให้มีคุณภาพตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ความสำคัญในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวนสถานศึกษา 376 แห่ง ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 457 คน และครูผู้สอน 4,595 คน รวมประชากร 5,052 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1, 2552, หน้า 1-8; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2, 2552, หน้า 1-6)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้สูตรของยามานะ (Yamane) (สุวริย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ผลของการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 371 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน และครูผู้สอนจำนวน 223 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน

2.1.2 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) น้อยกว่า 10 ปี
- 2) 10 – 20 ปี
- 3) มากกว่า 20 ปี

2.1.4 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่

บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 2.2.1 การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ
- 2.2.2 การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
- 2.2.3 การสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ

2.2.4 การพัฒนาครู

2.2.5 การสร้างเครือข่ายการวิจัย

2.2.6 การนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบแบบแผนการวิจัยอย่างชัดเจน และใช้ผลงานวิจัยเพื่อส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนและครูอัตราจ้างที่ทำหน้าที่สอนหนังสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลพบุรี

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกและการกระทำที่แสดงออกต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลอันมีเหตุผลเป็นองค์ประกอบ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไปตามปัจจัยต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร

การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง ภารกิจในการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จโดยการจัดสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ของบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ตื้นนั้นส่งผลต่อการเสริมสร้างพัฒนางานและพัฒนาคนให้มีความรู้สึกที่ดีต่อหน่วยงาน และเพื่อนร่วมงานเป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการด้านการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้ 1) กำหนดงานวิจัยให้เป็นนโยบายของโรงเรียน 2) สนับสนุนการทำวิจัยในด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ 3) วางระบบกระตุ้นกำกับติดตามช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียน 4) จัดบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัย 5) จัดกิจกรรมเผยแพร่งานวิจัย และส่งเสริมศักยภาพ

ความสามารถในการปฏิบัติงาน 6) พัฒนาครูด้วยการอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
7) ยกย่องให้กำลังใจครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ใช้ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการวิจัย โดยร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ร่วมชื่นชม และร่วมประเมินผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่ได้วางไว้ร่วมกัน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันมีดังนี้ 1) กำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย 2) ให้สมาชิกทุกคนรับรู้นโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการทำงานด้านการวิจัย 3) กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกวิจัยให้ชัดเจน 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานด้านการวิจัย 5) มีการติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิกวิจัย 6) ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น 7) สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานวิจัยอย่างมีเป้าหมาย 8) เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ด้านการวิจัยให้แก่สมาชิก 9) สับเปลี่ยนหรือหมุนเวียนให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้งานหลายๆ ด้าน

การสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจ หมายถึง การส่งเสริมช่วยเหลือในการปฏิบัติงานด้านการวิจัย เพื่อให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดเจตคติที่ดีต่องานวิจัย มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานตามความต้องการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทในการสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูในสถานศึกษา ดังนี้ 1) สนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์การวิจัย 2) ให้ความสำคัญต่อครูผู้ทำวิจัย 3) ให้กำลังใจให้การยอมรับและให้เกียรติผู้วิจัย 4) ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพ 5) มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ 6) เปิดโอกาสให้ครูได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 7) จัดระบบสวัสดิการที่ดี 8) ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา

การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการดำเนินการที่มุ่งส่งเสริม เพิ่มพูนทักษะความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติงานในด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้บรรลุผลตามที่หน่วยงานต้องการและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยมีวิธีดำเนินการที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการพัฒนาครูให้เป็นนักวิจัยดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติงานวิจัยให้สัมฤทธิ์ผล 2) วางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวิจัย 3) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน 4) ครูได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการทำวิจัยอย่างหลากหลายวิธี 5) สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลด้านการวิจัย 6) สนับสนุนให้ครูผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 7) จัดชมรมนักวิจัยเพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพ 8) มีการติดตามประเมินผลการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงงาน และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การสร้างเครือข่ายการวิจัย หมายถึง ความร่วมมือในด้านการส่งเสริมงานวิจัยระหว่างหน่วยงานและสถาบัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันในด้านความคิด และสามารถพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างเครือข่ายการวิจัยมีดังนี้ 1) ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายการวิจัย 2) กำหนดแผนการดำเนินงานวิจัย เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรมการวิจัย และวางข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน 3) สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่ายการวิจัย 4) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการทำวิจัยทั้งภายในกลุ่มและนอกกลุ่ม 5) จัดกิจกรรมการวิจัยเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกได้ร่วมกันทำงาน 6) จัดให้มีช่องทางในการทำงานวิจัยร่วมกัน เช่น การสร้างเว็บไซต์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้เกิดเครือข่ายการทำงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นในองค์กร

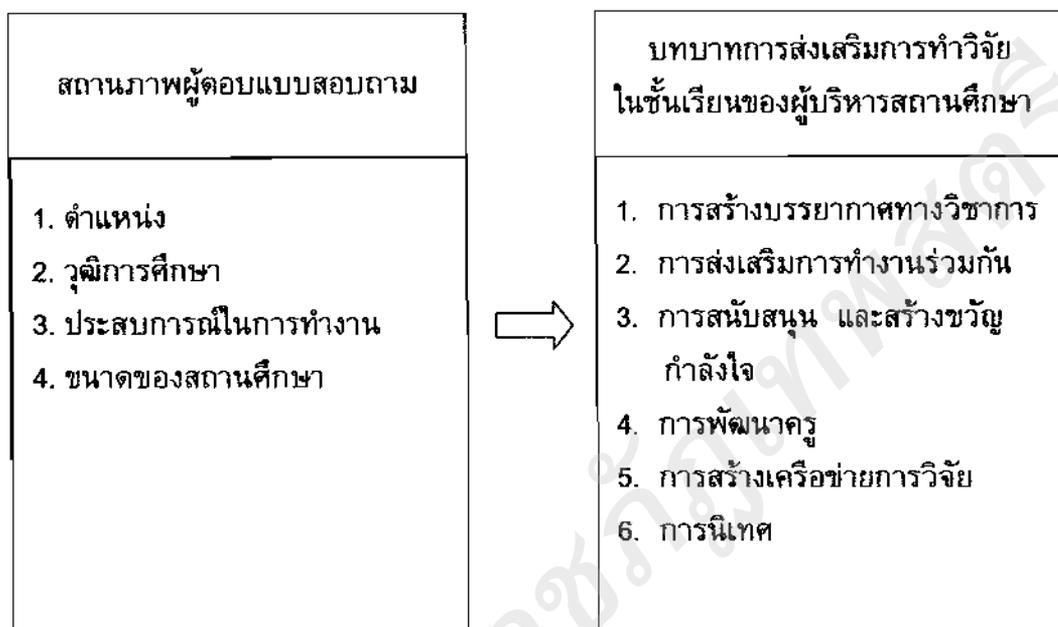
การนิเทศ หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและนำ ให้คำปรึกษาการติดตามการทำวิจัยของครู รวมทั้งการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศงานด้านการวิจัยมีดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศในเรื่องการทำวิจัย 2) จัดทำแผนพัฒนาการนิเทศด้านการวิจัย 3) จัดกิจกรรมนิเทศเพื่อพัฒนาครู เช่น ประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) แนะนำช่วยเหลือและสนับสนุนครูผู้ทำวิจัย 5) จัดอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการวิจัย 6) กำกับติดตามและประเมินผลการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี โดยนำกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 ก, หน้า ค) กรอบแนวคิดของ นิตยา ภัทสรศิริ (2547, หน้า 96-97) และกรอบแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 359) มาสังเคราะห์และนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (independent variables)

ตัวแปรตาม (dependent variables)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา